

Jaarverslag • 2015

foto boven: Miranda van der Klaauw • kinderen onthullen samen met wethouder Mario Jacobs de muurschildering op basisschool Jeanne d'Arc

foto onder: Jolman López • PABO-docenten Trudy Cortenbach en Karin Hartjes in Matagalpa

V o o r w o o r d

Beste vrienden van Stedenband Tilburg-Matagalpa,

2015: een jaar na de viering van ons dertigjarig jubileum. Gebruikelijk is het dat een jaar na de Olympische Spelen of een Wereldkampioenschap de betrokken sporters een jaar van betrekkelijke rust in acht nemen. Dat was zeker niet van toepassing op de vrijwilligers van onze Stedenband. Ook dit jaar stond bol van activiteiten.

Van groot belang was voor ons de voorbereiding op een onzekere toekomst. Miranda, het bestuur en de Raad van Advies besteedden veel aandacht aan de contacten met de gemeente Tilburg. De nieuwe beleidsnotitie van de gemeente en de wijze van subsidiëring van de mondiale sector noopten ons tot extra inspanningen. Onzekerheid bij iedereen. Af en toe zelfs sombere gedachten bij deze of gene. Gelukkig lijkt het erop dat, op het moment dat ik dit voorwoord schrijf, de toekomst van onze stedenband er veel rooskleuriger uitziet. De focus van onze activiteiten zal liggen op onderwijs, economie en klimaat.

Erg perspectiefvol in 2015 was de reis van twee docenten van Fontys Pabo Tilburg naar Matagalpa. Een goede basis werd gelegd voor een langdurig contact tussen de onderwijsopleidingen in de beide zustersteden. De gebruikelijke tweejaarlijkse onderwijsreis van (oud)leerkrachten van Zonnestein en Panta Rhei werd opnieuw een groot succes. De didactische vaardigheden op het gebied van het rekenonderwijs van onze Matagalpese collega's kwam op een hoger plan.

In Tilburg werd op basisschool Jeanne d'Arc een prachtige muurschildering gerealiseerd door de kinderen van die school, ondersteund door Manuel de Jesús uit Estelí. De koffiegroep was erg actief met als hoogtepunt een (h)eerlijke lunch in Villa de Vier Jaargetijden. Kleine koffieboeren in Matagalpa werden met kredieten geholpen.

Ook de vrouwengroep ondersteunde door diverse acties het kredietproject van FUMDEC.

Deze activiteiten sprongen in het oog. Maar zeker zo belangrijk waren de bijdragen van de vele vrijwilligers, mensen waar we steeds op kunnen rekenen. De redactie, onder leiding van Marian, en vormgever Hans, van de meer dan voortreffelijke ¡Cómo No! Maar zeker ook de bezorgers ervan, onder leiding van Corine. Onze boekhouder Henk, Inge en Frank van Boek winst; Toon, Wil en Gé van de stichting Amigos; Els en Francine die zich blijven inzetten voor de Casa Materna en het prachtig verzorgde, veelzijdige werk van Louise.

Ik weet zeker dat deze opsomming niet volledig is. Ik hoop dat jullie me dat niet kwalijk nemen. Met zo'n club kan het niet anders dat de Stedenband Tilburg-Matagalpa springlevend is en blijft. Veel plezier met het lezen van dit jaarverslag...

Frans Couwenberg, voorzitter

Frans en wethouder Mario Jacobs bij de onthulling van de muurschildering
foto: Miranda van der Klaauw

Leeswijzer

Voor dit jaarverslag is de volgorde aangehouden van het Activiteitenplan van de Stedenband, zodat een vergelijking kan worden gemaakt tussen plannen en resultaten.

Ook is aangegeven welke projecten/activiteiten onder het 'Caminando Juntos'-programma vallen (verdubbeling via het Landelijk Beraad Stedenbanden (LBSNN) en ontwikkelingsorganisatie HIVOS). Deze zijn te herkennen aan het vogeltje.

C o l o f o n I n h o u d

Dit is het inhoudelijk jaarverslag van de Stedenband Tilburg-Matagalpa. Het financieel jaarverslag kan worden opgevraagd op onderstaand adres en is te vinden op de website bij de tab 'Over...'

Stedenband Tilburg-Matagalpa

Beneluxlaan 74
5042 WS Tilburg
Tel. 013 – 536 8706
stedenband@tilburg-matagalpa.nl
www.tilburg-matagalpa.nl

De STM is te vinden op Facebook of volg ons op Twitter: @mimatagalpa

Bestuur

Frans Couwenberg (voorzitter)
Joep Heesters (penningmeester)
Theo Smeele (secretaris)
Rob Giesberts
Vacature

Medewerker en samenstelling jaarverslag

Miranda van der Klaauw (coördinator)

Vormgeving

HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

jaarverslag 2015 • Stedenband Tilburg-Matagalpa

Voorwoord 2

Inhoud, Colofon 2

1. Onderwijs, millenniumdoel 2 3

2. Economie, millenniumdoelen 1, 3 en 8 5

3. Overige thema's, millenniumdoelen 4, 5 en 7 6

4. Voorlichting/PR en organisatie 7

Organisaties, begrippen en afkortingen 8

1.

Onderwijs Alle kinderen naar school en Stop Kinderarbeid

Kwaliteitsverbetering van het onderwijs

Dit jaar was weer een jaar van intensieve onderwijscontacten; het jaar van het onderwijswerkbezoek aan Matagalpa. Docenten van Panta Rhei en Zonnestein hadden zich op verzoek van hun Matagalpese collega's verdiept in het rekenonderwijs en tal van werkvormen en hulpmiddelen voorbereid. De workshops waren een groot succes en op bezoek in de klassen konden de Tilburgse docenten direct de resultaten zien en feedback geven.

Er komt steeds meer aandacht voor de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs in Matagalpa. Kennisuitwisseling is daarbij de sleutel. Daarom reisden twee docenten van Fontys Pabo Tilburg mee naar Matagalpa om invulling te geven aan de in 2014 gestarte samenwerking met de Pabo in Matagalpa. Zij konden deels meeliften op de contacten van de andere docenten, maar hadden daarnaast een goed gevuld eigen programma om kennis te maken met de opleiding, docenten en studenten. In sommige opzichten lijken de opleidingen heel erg op elkaar, maar bij de Pabo in Matagalpa leven ook veel vragen en wensen om de opleiding te verbeteren. Studenten hebben moeite met het lesgeven aan combinatiegroepen en het doen van onderzoek. Het lijkt interessant om met name op pedagogisch en didactisch gebied een uitwisselingsprogramma op te zetten. Maar voordat er een definitief plan wordt gemaakt, komen er begin 2016 eerst twee docenten naar Tilburg voor een tegenbezoek. De verwachting is dat dit een evenwichtig plan oplevert voor de samenwerking in de komende jaren.

Jaarlijks actieplan

In 2015 zijn, naast de kennisuitwisseling, vier onderwijsprojecten in Matagalpa uitgevoerd, waarvan 1.800 kinderen profiteren. Een school is voorzien van een bibliotheeklokaal en twee plattelandscholen zijn opgeknapt. Het grootste en belangrijkste project is de bouw van twee lokalen in de arme wijk Sor Maria Romero. Kinderen krijgen daar les in ongeschikte gebouwen en ouders in de wijk pleitten al langer voor fatsoenlijke voorzieningen. Dit project is vertraagd omdat de eigendomspapieren van de grond eerst op de juiste naam moesten worden gezet. Het project wordt in 2016 opgeleverd.

De projecten zijn gefinancierd door de sponsoracties van de basisscholen Panta Rhei, Zonnestein en Koolhoven en een aantal particuliere giften. De organisatie Wilde Ganzen gaf 50% premie op de opbrengst.

Op de Tilburgse scholen werd een educatief project rond het thema kinderarbeid uitgevoerd. Op Koolhoven was daarnaast ook aandacht voor het thema microkrediet: kinderen leerden het principe van krediet en gingen zelf een 'bedrijfje' opzetten. Het lukte om daar winst mee te maken.

Via een wijkmanager van de gemeente Tilburg werd dit jaar een enorme muurschildering gerealiseerd op basisschool Jeanne d'Arc in Tilburg West. Op basis van tekeningen van de kinderen van de school maakte de Nicaraguaanse schilder Manuel een prachtig ontwerp, dat hij vervolgens samen met de kinderen inkleurde. De panelen, waar veel verschillende dieren op staan, siert nu een grote wand op de speelplaats van de school.

Stop Kinderarbeid

Partnerorganisatie Comité Mano Vuelta (CMV) is doorggegaan met de campagne Stop Kinderarbeid, met als doel Matagalpa op termijn 'kinderarbeidvrij' te maken. Twee koffieplantages zijn dit jaar kinderarbeidvrij verklaard en mochten, voor het oog van de televisiecamera's, een plaquette in ontvangst nemen. Deze plantages bieden de kinderen onderwijs en buitenschoolse activiteiten aan, terwijl hun ouders werken op de plantage.

Via de onderwijsvakbond is rond het thema kinderarbeid een bewustwordingsproject gerealiseerd in Rancho Grande, een plattelandsgemeente in de provincie Matagalpa, waar veel koffie wordt verbouwd. Dit in navolging van een eerder succesvol project in de gemeente San Dionisio.

Het project bestaat uit een cursus voor docenten (actieve vakbondsleden) om schooluitval tegen te gaan. Zij leren in gesprek te gaan met de ouders, zodat >>

de kinderen van Zonnestein kunnen niet wachten
foto: Frans Couwenberg

twee nieuwe lokalen voor de arme wijk Sor Maria Romero
foto: Comité Mano Vuelta

ze deze kunnen overtuigen van het belang van onderwijs. Samen met andere partners wordt de hele gemeenschap betrokken bij het project. En dat is de basis voor succes, want ook hier is het gelukt om schooluitval verder terug te dringen.

Scholierencompetitie

De scholierencompetitie werd voor de elfde keer georganiseerd. Leerlingen (en docenten) van de middelbare scholen Beatrix College, Theresialyceum en Cobbenhagenlyceum doen hieraan mee. Aan de hand van het lespakket 'Watch Your World' verdiepen leerlingen zich in internationale vraagstukken en spelen vervolgens een quiz. Het Beatrix College is gekoppeld aan Nicaragua en won dit jaar. Daarmee steunden zij de Matagalpese 'straatkinderen' las Hormiguitas, die ook hard meewerken aan de campagne Stop Kinderarbeid.

Vakopleidingen

Een van de laatste projecten van het programma Caminando Juntos is het mogelijk maken van vakopleidingen voor jongeren en jong volwassenen, gefinancierd door Tilburg, het Landelijk Beraad Stedenbanden (LBSNN) en Hivos. Op het gebied van beroepsonderwijs heeft Nicaragua nog veel te doen. Daarom zijn er in meerdere steden, met geld van gemeenten, de overheid en stedenbanden vakopleidingen gestart. Het gaat om relatief kortlopende, praktijkgerichte cursussen zoals elektro-techniek, naaien, koken, computerles, enz. De vraag naar de cursussen is groot en de tevredenheid erover ook. Het diploma geeft toegang tot betere en beter betaalde arbeidsplaatsen. In 2015 namen 900 jongeren deel.

Bereik in Tilburg:

2.700 kinderen/jongeren, 5.500 ouders, 270 docenten en 1.200 overige familieleden, burens, sponsors en bezoekers van de feestavond.

Fondswerving:

De activiteiten en sponsorlopen van de basisscholen hebben (incl. premie Wilde Ganzen) 35.000 euro opgebracht. Daarnaast is 2.000 euro beschikbaar gekomen voor de onderwijsvakbond en 1.500 euro voor las Hormiguitas. Aan de vakopleidingen hebben Tilburg en LBSNN/Hivos 35.000 euro bijgedragen.

rekenen met bingo is leuk
foto: Frans Couwenberg

meisjes werken aan mural

cursist Neydi; vakopleiding naailes
foto: LBSNN

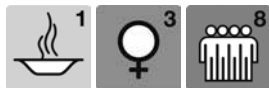

docent Elly oefent met een meisje
foto: Frans Couwenberg

kennissuitwisseling Fontys PABO Tilburg
foto: Jolman López

2.

Economie

Microkrediet

De vrouwengroep van de Stedenband organiseerde een aantal activiteiten zoals een bridgedrive, een kraam op Internationale Vrouwendag, diverse markten en een Kerstviering. Ook via externe fondswerving kwamen kleine en grote donaties binnen, zoals van Impulsis (Kerk in Actie).

Stap voor stap wordt FUMDEC, organisatie voor de economische ontwikkeling van vrouwen, dankzij de ondersteuning van LBSNN/Hivos en Tilburg, een toekomstbestendige organisatie. Het lukt FUMDEC inmiddels om de fondsen voor de uit te zetten kredieten in eigen land te verkrijgen. Vanuit Tilburg wordt alleen nog de scholing en begeleiding gefinancierd. De verwachting is dat FUMDEC ook dit binnen drie jaar uit de andere middelen kan financieren.

In 2015 ontvingen 475 vrouwen én een aantal mannen ondersteuning bij hun bedrijfje, waarvan 25 bij het opstellen van een businessplan voor het verder ontwikkelen van hun bedrijf.

Impactstudie

Uit een recent verschenen impactstudie blijkt dat de meerderheid van de vrouwen die participeren erin slaagt om boven de armoedegrens uit te komen. Gemiddeld stegen de inkomsten van de vrouwen met

maar liefst 65%. Dit betekent dat de gezondheid van hun familie, de staat van hun woning en de perspectieven voor hun gezin verbeteren. Tevens zijn de vrouwen zich meer bewust van hun positie en hun rechten.

Koffie

De koffiegroep organiseerde dit jaar een onderhoudende en smakelijke benefietlunch in Villa de Vier Jaargetijden en verkocht rozen en fruit bij de Warandeloop. Ook slaagde de groep erin om diverse particuliere donaties binnen te halen.

Kleine, georganiseerde koffieboeren worden met technische kennis en krediet ondersteund bij het verbeteren van hun bedrijf. Het gaat onder andere om het onderhouden en vernieuwen van de struiken die de koffie produceren, maar ook om het verbeteren van de verwerking van de koffie na de pluk. De ondersteuning loopt via de coöperatie Cecocafen, maar omdat het programma Caminando Juntos afloopt en er wat problemen zijn in de contacten met Cecocafen, wordt gezocht naar een nieuwe samenwerkingspartner. Dankzij het ophogen van de Tilburgse middelen door LBSNN/Hivos en een Nicaraguaanse financier werden bijna 200 hectares koffieplantage, verspreid over negentien coöperaties, duurzaam verbeterd. De plantages bevinden zich momenteel in een betere staat en de gezinnen staan er beter voor en zijn ook in staat om eigen middelen in te zetten.

Een aantal lopers van de Tilburg Ten Miles liep dit jaar voor microkrediet of voor koffie. Zij zochten sponsors via het crowdfunding platform JustGiving.

Jonge ondernemers

Het Beste Idee-project heeft wat opstartproblemen. Het is bedoeld om jonge, ondernemende studenten in Matagalpa via een prijsvraag te stimuleren om hun idee of product verder te ontwikkelen en in de markt te zetten. Daarbij kunnen Tilburgse studenten en ondernemers meedenken, adviseren en mogelijk op termijn investeren. Vanwege diverse docentenwisselingen is het niet gelukt om het project in 2015 uit te voeren. Men streeft naar een nieuwe start in 2016.

Bereik in Tilburg:

1.000 personen, 6 bedrijven/ondernemers/organisaties en hun netwerk.

Fondswerving:

Voor microkrediet werd 10.000 euro ingezameld, voor koffie 5.000 euro.

Fumdec-vrouw in haar winkel
foto: Frans Couwenberg

Jesse wint de koffiequiz
foto: Gerard van der Wielen

boer Richard bij zijn kwekerij
foto: LBSNN

3.

Overige thema's

Waterbeheer

De gemeente Tilburg, Brabant Water, Waterschap De Dommel en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden hebben hun project in Matagalpa afgerond. De Nederlandse Waterschappen blijven actief in Nicaragua en zetten straks hun expertise in op verzoek van gemeenten en waterbeheerders in het hele land.

Moeder- en kindzorg

De vrouwengroep blijft het Casa Materna op kleine schaal steunen. Er werd aandacht voor het project gevraagd op de kraammarkten van Livive. In Matagalpa zijn dit jaar ruim 400 plattelandsvrouwen opgevangen, zodat zij veilig konden bevallen in het ziekenhuis of het Moeder- en Kindcentrum, dat overigens naar behoren functioneert. Daarnaast kregen deze vrouwen begeleiding en voorlichting aangeboden.

Geboortebos

De jaarlijkse plantdag in het Tilburgse Geboortebos, in het Noorderbos, is elk jaar weer een feestelijke happening voor de aanwezige kinderen en hun families. De milieugroep was aanwezig met foto's van en informatie over het Geboortebos in Matagalpa.

Psychiatrieproject Cuenta Conmigo

Dit jaar was het laatste jaar dat Cuenta Conmigo onder de vlag van de Stedenband functioneerde. De werkgroep in Nederland heeft een eigen stichting opgericht en de organisatie in Matagalpa is een zelfstandige vereniging geworden. Zie voor meer informatie de website www.psychiatrieoverdegrens.nl

Pipitos

Een groep mensen verbonden aan PI-school de Hondsborg in Oisterwijk ondersteunde jarenlang de vereniging los Pipitos in Esquipulas, voor kinderen met een beperking. Met de verzamelde donaties financieren zij een leerkracht die de kinderen stimuleert in hun ontwikkeling. De groep wil stoppen met hun activiteiten en heeft het gespaarde geld overgedragen aan de Stedenband.

Fysiotherapie

Tot slot was er dit jaar een mooi nieuw initiatief vanuit de Tilburgse praktijk Fysio Sport & Therapie. Drie medewerkers van deze praktijk reisden naar Matagalpa om te bekijken of zij daar collega's zouden kunnen assisteren bij het stellen van diagnoses en het opstellen van behandelplannen. Met name bij de in de polikliniek werkzame fysiotherapeuten was de belangstelling groot. Fysio Sport & Therapie gaat een voorstel uitwerken in samenwerking met Hogeschool Avans, zodat ook studenten fysiotherapie bij de kennisuitwisseling kunnen worden betrokken.

Bereik in Tilburg:

1.500 personen en 1.500 medewerkers van de genoemde waterinstellingen.

Fondswerving:

Het Waterproject werd gefinancierd uit andere bronnen. Voor het Casa Materna is 2.000 euro ingezameld. Voor Cuenta Conmigo kwam 14.500 euro binnen. Ten behoeve van los Pipitos is 3.000 euro overgedragen.

jongetje helpt mee boom planten
foto's: Frans Couwenberg

plantdag Geboortebos

fysiotherapeuten Hans, Rob en Leontien
met tolk Stijn en een collega

fysiotherapeut Hans
oefent met een patiënt

4.

Voorlichting/pr en organisatie

Voorlichting/PR

Het werk van de Stedenband wordt via de pers, de website, een Facebook-pagina en Twitter onder de aandacht gebracht. Aan de website is een nieuwsbrief gekoppeld. Het bereik van de website is af te lezen in bijgaande grafiek.

Van het informatieblad *¿Cómo No!* verschenen drie nummers. Het blad wordt zowel op papier als digitaal gelezen.

Tilburg Ten Miles en (boeken)markten

De Stedenband was bij de TTM present met de rozenactie, dit jaar voor het eerst met fairtrade rozen.

In samenwerking met Stichting Boek winst heeft de Stedenband deelgenomen aan de boekenmarkt Boeken rond het Paleis, een Kerstmarkt in wijkcentrum de Poorten en de Kerstmarkt naast het Kerstcircus.

Op verzoek van Opmaat, overkoepelend orgaan van basisscholen, waren we ook aanwezig met een stand op de Kerstmarkt voor het personeel van Opmaat.

Overige

In 2015 is veel energie gaan zitten in de voorbereidingen op de nieuwe procedure voor de gemeentelijke subsidie. Deels is hierbij samen opgetrokken met de Stedenband Tilburg-Same Tanzania. Gezien de onzekere toekomst, zijn de vrijwilligers betrokken bij de zoektocht naar andere inkomstenbronnen. Afsproken is om de relaties met de donateurs te verstevigen en er zijn diverse ideeën geopperd om andersoortige activiteiten te gaan ontplooiën, waaronder het organiseren van reizen. Deze ideeën worden momenteel op haalbaarheid onderzocht.

Het secretariaat van de Stedenband bereidde verder bestuursvergaderingen voor en begeleidde 50 vrijwilligers in werkgroepen en bij activiteiten. Daarnaast waren er overleggen met de gemeente Tilburg, met partners en met het Landelijk Beraad Stedenbanden (LBSNN) en werd de verslaglegging van projecten verzorgd.

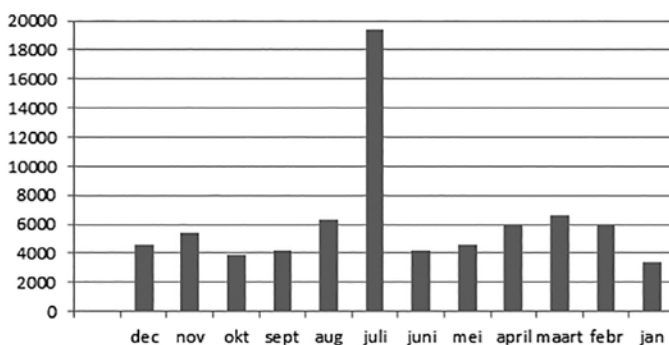
In het kader van het aflopen van de Millenniumdoelen en de afspraken rondom de nieuwe internationale Global Goals, maakte de STM een full-colour brochure met de resultaten van de afgelopen jaren. Deze is samen met het informatieblad en digitaal verspreid.

Bereik in Tilburg:

3.000 rozenkopers/ontvangers tijdens de Tilburg Ten Miles;
3.000 personen via de boekenmarkten.

Bereik voorlichting/PR: ruim 5.000 personen via de website;
ruim 350 via de digitale nieuwsbrief; 220 via Twitter en 210 via Facebook; 600 papieren *¿Cómo No!*-lezers en 300 digitale lezers. De Stedenband verscheen in totaal 15 keer in de regionale/lokale pers. Omroep Tilburg maakte een leuk item over de muurschildering.

Bezoekers website 2015

basgitarist Iris zingt tijdens de lunch
foto: Gerard van der Wielen

klanten bij de boekenkraam
foto: Mayke van den Broek

Miranda achter de kraam
foto's: Louise Donjaour

Toon verkoopt rozen

Organisaties, begrippen en afkortingen

AOb: de Algemene Onderwijsbond (vakbond) in Nederland/Brabant/Tilburg.

Boek winst: stichting die gelezen boeken inzamelt en verkoopt ten behoeve van goede doelen.

Caminando Juntos (samen oplopen): programma van LBSNN en HIVOS dat het mogelijk maakt ingezamelde gelden te verdubbelen.

Casa Materna: opvanghuis voor vrouwen met een risicozwangerschap in de regio Matagalpa. Casa Materna organiseert ook voorlichting en scholing.

Cecocafen: koffiëcoöperatie in Matagalpa.

CMV: Comité Mano Vuelta, partnerorganisatie in Matagalpa.

¡Cómo No!: is het informatieblad van de Stedenband Tilburg-Matagalpa.

Cuenta Conmigo: organisatie voor familieleden van mensen met een psychotische stoornis.

FUMDEC: organisatie in Matagalpa die de economische ontwikkeling van vrouwen stimuleert, onder andere door scholing en het verstrekken van microkrediet.

Geboortebos: bos dat wordt gevormd door de aanplant van bomen voor geboren kinderen.

Global Goals: hernieuwde internationale afspraken (zeventien) voor de aanpak van wereldwijde problemen (zie afbeeldingen).

HIVOS: ontwikkelingsorganisatie gebaseerd op humanistische grondslag.

JustGiving: site voor online fondsenwerving.

LBSNN: Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland Nicaragua. Dit beraad verenigt ongeveer vijftien stedenbanden. Tilburg is een van de leden. Zie ook bij 'verdubbeling'.

Millenniumdoelen: acht afspraken gericht op het uitbannen van wereldwijde armoede, die bijna alle landen van de wereld gemaakt hebben en die in 2015 moeten zijn behaald (zie afbeeldingen).

PABO: lerarenopleiding basisonderwijs.

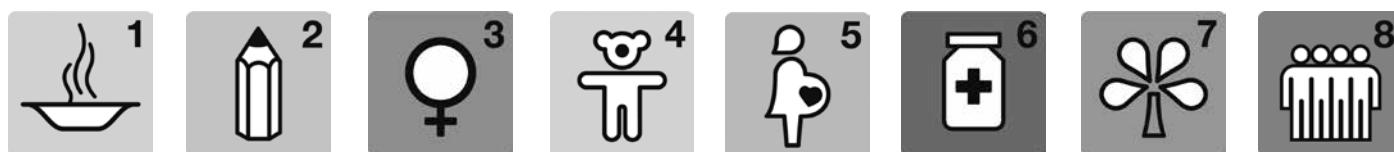
Pipitos: vereniging voor ouders van kinderen met een beperking.

STM: Stedenband Tilburg-Matagalpa.

Tilburg Ten Miles: loopevenement: wegwedstrijd en trimloop in en om het centrum van Tilburg.

Warandeloop: driedaags internationaal hardloopevenement in Tilburg.

Naast de hier vermelde organisaties, werkt de Stedenband nog met meer organisaties in Tilburg en Matagalpa duurzaam samen. Voor een volledige lijst, zie www.tilburg-matagalpa.nl

Hivos
people unlimited

LANDELIJK BERAAD
STEDENBANDEN
NEDERLAND-NICARAGUA